

елементів стратегічного потенціалу фірми, можна прийти до висновку, що конкурентна перевага виникає за рахунок зниження витрат (економії ресурсів) і диференціації товару. Остання сприяє забезпеченню покупців більшою цінністю у вигляді нової якості товару, особливих споживчих властивостей або післяпродажного обслуговування.

Тобто конкурентна перевага будь-якого типу (зниження витрат або диференціація товару) забезпечується ефективнішим, ніж у конкурентів, використанням ресурсів. Фірма з низькими витратами отримує великий прибуток головним чином за рахунок ефектів масовості при виготовленні стандартних товарів. Фірма з диференційованою продукцією отримує більший, ніж конкуренти, прибуток за рахунок можливості встановити більш високі ціни на унікальну, таку, що відрізняється кращими споживчими властивостями, продукцію. Якій з конкурентних переваг у фірмі віддати перевагу? Це залежить від трьох основних чинників: структури стратегічного потенціалу; можливостей розширення ресурсів фірми; особливостей (структури) галузі і національної економіки в цілому.

Вплив на конкурентну перевагу фірми перших двох чинників виявляється, з одного боку, в тому, що не всі складові (елементи) стратегічного потенціалу рівнозначні по своїй дії на рівень конкурентної переваги. З іншого боку, нерівнозначність дії елементів стратегічного потенціалу обумовлена відмінностями в ступені забезпеченості кожного з них відповідними ресурсами.

Звідси витікає, що одним із засобів забезпечення конкурентоспроможності є раціональний розподіл обмежених ресурсів фірми між елементами стратегічного потенціалу. Тобто мова йде про те, що необхідно визначати, куди вигідно направляти ресурси, в розвиток яких «здібностей» фірми, щоб забезпечити високий рівень її конкурентної переваги.

На конкурентну перевагу фірми істотний вплив роблять особливості галузі, до якої відноситься фірма, а також умови, що складаються в національній економіці країни базування фірми. Цей вплив виявляється в тому, що національні особливості країн формують мікро- і макро-середовище, в якому доводиться функціонувати фірмам.

Національні особливості виявляються, перш за все, в наявності або відсутності тих або інших чинників виробництва. Так, наявність в національній економіці розвинених споріднених і підтримуючих галузей, тобто галузей, що забезпечують фірму необхідними матеріалами, напівфабрикатами, комплектуючими виробами, іншими матеріальними засобами і необхідними інформаційними об'єктами, є неодмінною умовою

створення і підтримки конкурентної переваги кожної окремої фірми в країні в порівнянні з фірмами інших країн.

Національні особливості країни можуть впливати на конкурентоспроможності фірм, шляхом проведення владою ефективної кредитно-грошової, податкової, митної політики. Крім того, діють різні стандарти, інструкції і нормативні акти, що впливають на поведінку виробників і покупців.

Таким чином, конкурентна стратегія фірми повинна враховувати вплив розглянутих чинників.

УДК 65.018

ЕВОЛЮЦІЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Уткіна Ю. М., к.е.н., доцент (УкрДАЗТ)

Управління якістю – скоординовані дії щодо спрямування і контролювання діяльності організації стосовно якості. При цьому під організацією розуміється група людей з певним розподілом відповідальності, повноважень і взаємовідносин, а також різноманітні засоби (приклад організації – підприємство, фірма тощо).

Фактори забезпечення якості до теперішнього часу розглядалися у сукупності, тому з метою управління якістю продукції ми пропонуємо поділити на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх факторів відносять: науково-технічний розвиток країни, екологічний стан зовнішнього середовища, діючий господарський механізм, систему управління якістю на підприємстві, економічне стимулювання діяльності підприємства, принципи ціноутворення, нормативно-правову та законодавчу базу в галузі забезпечення якості, вимоги споживачів, постачальників, конкуренцію на ринку та стан соціально-матеріального середовища споживачів.

Внутрішні фактори поділяються на: технічні, інформаційні, економічні, організаційні, нормативно-правові та соціально-економічні.

До технічних та технологічних факторів слід віднести: впровадження нової техніки, технології; використання нових матеріалів; використання якісної сировини.

До інформаційних – систему отримання, розповсюдження та використання інформації на підприємствах.

До економічних факторів слід віднести: витрати на випуск і реалізацію продукції; політику ціноутворення; систему стимулювання персоналу за виробництво високоякісної продукції.

До організаційних факторів належать: удосконалення організації виробництва і праці;

підвищення виробничої дисципліни; підвищення відповідальності за якість продукції; стан і розвиток культури виробництва; рівень кваліфікації персоналу.

До нормативно-правових факторів відносять: вимоги міжнародного, європейського та вітчизняного законодавства, що регулюють діяльність транспорту та вимоги багатосторонніх угод.

До соціально-економічних факторів належать: умови праці; відданість своєму підприємству; моральне стимулювання працівників; професійна структура кадрів; підвищення кваліфікації персоналу.

Основними інструментами механізму управління якістю продукції на підприємстві є: стандартизація й сертифікація продукції; внутрішні системи якості; державний нагляд за дотриманням стандартів, норм і правил; внутрівиробничий і технічний контроль якості.

Таким чином, основними завданнями управління якістю продукції на підприємствах на сучасному етапі є:

- систематичне приведення рівня якості продукції до існуючих та прогнозованих потреб ринку, а також цілеспрямований вплив на розвиток потреб;

- забезпечення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому й зовнішньому ринках;

- визначення завдань з модернізації продукції, що випускається, і створенню нових видів продукції;

- визначення складу цільових програм якості та ін.

Основні акценти сучасних систем менеджменту якості стосуються всебічного задоволення вимог споживачів, залучення всіх працівників до процесів забезпечення якості та тотального управління (усіма сторонами діяльності підприємства), безперервного поліпшення якості й комплексної стандартизації.

УДК 657

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК СКЛADOVA ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВ

Чебанова Н.В., д.е.н., професор (УкрДАЗТ)

Бухгалтерська інформаційна система може бути розглянута як різновид інформаційної системи або системи "взагалі", якщо мова йде про її дослідження. У цьому контексті бухгалтерська інформаційна система розуміється як система, що використовує інформаційні технології (комп'ютерні, телекомунікаційні, інші засоби) – за

формою, засобами її підтримки; і як система, що характеризується певним інформаційним змістом – за змістовними ознаками. Таке спрощене виділення тільки двох аспектів системи, складного багатомірного комплексу потрібне для виявлення загального – загальні інформаційні системи та особливого – конкретні інформаційні системи, що функціонують у комп'ютерному просторі.

Необхідність залучення методології теорії систем до розроблення комп'ютеризованих інформаційних систем у цілому підтверджується потребами практики. При вирішенні проблеми побудови складних систем виникає необхідність створення моделі, що є прообразом розроблювальної системи. Модель, що закладається в основу її побудови, адекватно відображає всі інформаційні процеси, що протікають у реальних об'єктах. Головна мета бухгалтерської інформаційної системи – на базі зібраних вихідних даних одержати вторинну підсумкову інформацію, що буде слугувати основою для прийняття управлінських рішень.

Розглядаючи систему можна виділити такі основні компоненти:

1) Об'єкт в ролі якого можуть розглядатися поняття та сукупність їх властивостей. Вибір об'єкта це визначення меж системи.

2) Суб'єкт дослідження, чи спостерігач. Рівнозначні, але більш вузькі поняття – дослідник, аналітик, розробник, користувач системи. В розумінні поняття "спостерігач" може вкладатись різний конкретний зміст. Це може бути окрема людина, машина, соціум, який взаємодіє з певною економічною системою або інститутом.

3) Наявність задачі, яка визначає відносини спостерігача до об'єкта та є критерієм, за яким проходить відбір об'єктів та їх властивостей. Задача в конкретних випадках отримує різні інтерпретації: постановка та специфікація проблеми, дослідження властивостей об'єкта, його конструювання, реконструювання, створення об'єкта, керування ним, його використання.

4) Наявність зв'язку між об'єктом, спостерігачем та задачею, що виражається в наявності мови, за допомогою якої спостерігач може відобразити всі властивості об'єкта, які необхідно враховувати при вирішенні задачі. Мова тут розуміється в загальнонауковому значенні як сукупність комплексу понять та взаємозв'язків між ними.

У випадку з бухгалтерським обліком проблеми його ідентифікації як об'єкта з певним набором елементів не існує. Поясненням тому є п'ятисотрічний період розвитку науки про бухгалтерський облік, яка не тільки висунула різноманітні теорії, а і визначила основні складові бухгалтерського обліку через формування